

POSTANOWIENIE

Dnia 25 listopada 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mirosław Sadowski (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak (sprawozdawca)

SSN Jacek Widło

w sprawie ze skargi C. T.

z udziałem Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w (...)

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki

w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt III AUa (...)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 25 listopada 2020 r.

1. **oddala skargę;**
2. **przyznaje adwokatowi B. C. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych), podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług – tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.**

UZASADNIENIE

Pismem procesowym z 18 września 2020 r. C. T. wniósł o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w [...] pod sygn. akt III AUa (...);
2. wydanie Sądowi Apelacyjnemu w (...) zaleceń do podjęcia w wyznaczonym terminie odpowiednich czynności zmierzających do możliwie najszybszego zakończenia postępowania;

3. przyznanie na rzecz skarżącego odszkodowania w kwocie 20.000 zł;

4. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, które nie zostały opłacone nawet w części.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, że zapoczątkowana przed Sądem Okręgowym w S. sprawa trwa już cztery lata, a okres ten poprzedzony był kilkuletnim okresem postępowania przed Dyrektorem Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Skarżący podniósł, że Sąd Apelacyjny w (...), jako sąd drugiej instancji, otrzymał akta sprawy 3 stycznia 2020 r., a termin rozprawy apelacyjnej, mimo specyficznego charakteru sprawy, która jest sprawą z zakresu prawa pracy, gdzie sam ustawodawca wyraźnie przewidział specjalną regulację mającą na celu szybkie i sprawne rozstrzygnięcie, oraz istotnej wagi wyniku postępowania dla skarżącego, został wyznaczony dopiero na 23 września 2020 r.

W odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w (...) wniósł o jej oddalenie, wskazując na brak okoliczności pozwalających stwierdzić, że to wskutek zaniedbania Sądu doszło do przewlekłości postępowania toczącego się przed Sądem Apelacyjnym w (...) w sprawie o sygn. akt III AUa (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (t.j. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: u.s.p.p.) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Artykuł 12 ust. 1 ustawy stanowi, że skargę niezasadną sąd oddala.

Należy podkreślić, że sama długotrwałość postępowania nie oznacza, iż doszło do przewlekłości postępowania. Zachodzi ona, gdy postępowanie jest długotrwałe, prowadzone rozwlekłe i trwa ponad konieczność wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych niezbędnych do rozstrzygnięcia, będących w związku przyczynowym z działaniem lub bezczynnością sądu. Aby rozstrzygnąć zatem, czy zwłoka w dokonaniu czynności jest nieuzasadniona, należy rozważyć nie tylko okres zaniechania jej dokonania, ale także konkretne realia sprawy i jej kontekst sytuacyjny. Należy przy tym pamiętać, że czas trwania postępowania wyznaczany jest nie tylko poprzez czynności sądu, ale także przez aktywność stron.

Po dokonanej na potrzeby rozpoznania niniejszej skargi analizie akt sprawy toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w (...) pod sygn. akt III AUa (...) Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że brak jest podstaw do stwierdzenia w tej sprawie przewlekłości postępowania.

Postępowanie apelacyjne, które jest przedmiotem oceny, toczy się przed Sądem Apelacyjnym w [...] od 3 stycznia 2020 r., kiedy to akta sprawy zostały przekazane do tego Sądu zgodnie z treścią postanowienia Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2019 r. (III UO 8/19) o wyłączeniu sędziów Sądu Apelacyjnego w (...) i wyznaczeniu Sądu Apelacyjnego w (...) do rozpoznania apelacji C. T. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z 15 marca 2018 r., sygn. akt VI U (...).

Zarządzeniem z 7 stycznia 2020 r. C. T. został wezwany do uzupełnienia braków formalnych apelacji – poprzez wniesienie opłaty od apelacji w kwocie 30 zł – w terminie 7 dni pod rygorem odrzucenia apelacji.

W piśmie procesowym z 12 lutego 2020 r. C. T. wniósł o zwolnienie od kosztów sądowych oraz ustanowienie pełnomocnika z urzędu do skierowania zapytania prawnego do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Trybunału Konstytucyjnego.

Zarządzeniem z 13 lutego 2020 r. C. T. został wezwany do uzupełnienia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu i zwolnienie od kosztów sądowych – poprzez podanie informacji o stanie majątkowym – w terminie 7 dni pod rygorem zwrotu wniosku.

5 marca 2020 r. narzędzie informatyczne SLPS przydzieliło sprawę sędziemu referentowi M. A. – raport z losowania został wygenerowany 6 marca 2020 r.

W piśmie procesowym z 11 marca 2020 r. C. T. wniósł o wyłączenie od rozpoznania sprawy wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w (...).

Zarządzeniem z 17 marca 2020 r. C. T. został wezwany do uzupełnienia braków formalnych wniosku o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego w (...) – poprzez podanie imion i nazwisk sędziów, których dotyczy wniosek – w terminie 7 dni pod rygorem zwrotu wniosku.

Wobec treści pisma procesowego z 20 kwietnia 2020 r., zarządzeniem z 23 kwietnia 2020 r. C. T. został wezwany do oświadczenia, czy podtrzymuje wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w (...).

Wobec podtrzymania przez C. T. wniosku o wyłączenie sędziów Sądu Apelacyjnego w (...), zarządzeniem z 21 maja 2020 r. akta sprawy zostały przedłożone sędziom III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w (...) celem zapoznania się z wnioskiem i złożenia stosownych oświadczeń.

Zarządzeniem z 8 czerwca 2020 r. akta sprawy zostały przedłożone sędziom I Wydziału Cywilnego Sądu Apelacyjnego w (...) celem zapoznania się z wnioskiem i złożenia stosownych oświadczeń.

Zarządzeniem z 30 czerwca 2020 r., na podstawie art. 15zzs³ ust. 1 ustawy z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2020, poz. 875), rozpoznanie sprawy zostało skierowane na posiedzenie niejawne.

Zarządzeniem z 30 czerwca 2020 r. wniosek o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w (...) został zwrócony – z uwagi na fakt, że zgodnie z art. 87¹ k.p.c. wniosek powinien zostać sporządzony przez fachowego pełnomocnika, albowiem podlega rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy.

Postanowieniem z 30 czerwca 2020 r. wniosek C. T. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem reprezentowania strony przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Trybunałem Konstytucyjnym został odrzucony.

Postanowieniem z 30 czerwca 2020 r. C. T. został zwolniony od kosztów sądowych w sprawie III AUa (...).

W odpowiedzi na pismo procesowe C. T. z 20 lipca 2020 r., w zarządzeniu z 27 lipca 2020 r. wskazano, że oba postanowienia z 30 czerwca 2020 r. – w przedmiocie odrzucenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem reprezentowania strony przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Trybunałem Konstytucyjnym oraz zwolnienia od kosztów sądowych – zostały doręczone C. T. 22 lipca 2020 r., co poświadczył on swoim podpisem na zwrotnym poświadczeniu odbioru.

W piśmie procesowym z 29 lipca 2020 r. C. T. wniósł o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem złożenia skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w (...). Jednocześnie, w tym samym piśmie procesowym, C. T. wniósł zażalenia na postanowienie o odrzuceniu wniosku o przyznanie adwokata z urzędu celem reprezentowania strony przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Trybunałem Konstytucyjnym oraz na zarządzenie o zwrocie wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w (...). C. T. nie zgodził się także na rozpoznanie sprawy na posiedzeniu niejawnym i zażądał wyznaczenia terminu rozprawy.

Postanowieniem z 18 sierpnia 2020 r. C. T. przyznano pełnomocnika z urzędu celem ewentualnego złożenia skargi na przewlekłość postępowania przed Sądem Apelacyjnym w (...).

Zarządzeniem z 19 sierpnia 2020 r. termin rozprawy apelacyjnej został wyznaczony na 23 września 2020 r.

Postanowieniem z 22 września 2020 r. odrzucono zażalenie C. T. na postanowienie o odrzuceniu wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu celem reprezentowania strony przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej i Trybunałem Konstytucyjnym.

Postanowieniem z 22 września 2020 r. odrzucono zażalenie C. T. na zarządzenie o zwrocie wniosku o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w (...).

W piśmie procesowym z 22 września 2020 r. C. T. wniosł o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej oraz o wyłączenie od rozpoznania sprawy wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w (...).

Na terminie 23 września 2020 r. rozprawa apelacyjna została odroczona celem rozpoznania wniosku C. T. o wyłączenie od rozpoznania sprawy wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w (...).

Zarządzeniem z 23 września 2020 r. wniosek C. T. o wyłączenie wszystkich sędziów Sądu Apelacyjnego w (...), na podstawie art. 53¹ § 2 k.p.c., został pozostawiony w aktach bez dalszych czynności.

Postanowieniem z 24 września 2020 r., na podstawie art. 200 § 1⁴ k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz.U. 2019, poz. 2393), Sąd Apelacyjny w (...) uznał się niewłaściwym i wniosek C. T. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej przekazał Sądowi Rejonowemu w Stargardzie.

Mając na uwadze przedstawiony powyżej przebieg postępowania apelacyjnego, stwierdzić należy, że czas trwania postępowania w sprawie – w ocenie skarżącego nadmierny, co w konsekwencji miało doprowadzić do powstania stanu przewlekłości – nie wynikał z nieuzasadnionej bezczynności Sądu Apelacyjnego w (...), ale przede wszystkim z faktu podejmowania kolejnych czynności procesowych przez powoda – skarżącego w niniejszej sprawie, które to działania skutkowały koniecznością podejmowania przez Sąd Apelacyjny w (...) kolejnych czynności w ramach postępowania zażaleniowego oraz w ramach postępowań wpadkowych z wniosków o: zwolnienie od kosztów sądowych, ustanowienie pełnomocnika z urzędu oraz wyłączenie sędziów. Okoliczność, że strona aktywnie, choć nie zawsze adekwatnie do swojej aktualnej sytuacji procesowej, korzysta z przysługujących jej uprawnień, które z kolei wymagają podjęcia przez sąd określonych, i w niniejszym przypadku licznych, czynności, i faktycznie przedłużają czas trwania postępowania, w sposób oczywisty nie może obciążać sądu orzekającego w sprawie.

Zważywszy na powyższe Sąd Najwyższy nie podziela także stanowiska skarżącego, że w sprawie nie zostały podjęte działania zmierzające do rozpoznania

sprawy – co miałoby świadczyć o przewlekłości postępowania. Niezależnie od poczynionych już uwag co do aktywności skarżącego jako strony postępowania apelacyjnego oraz wynikłej z tego konieczności podejmowania przez Sąd Apelacyjny w (...) kolejnych, licznych czynności procesowych zważyć należy, że sam fakt, iż w sprawie do chwili obecnej brak jest merytorycznego rozstrzygnięcia, nie może stanowić o istnieniu przewlekłości postępowania – takiego wniosku nie uzasadnia ani brzmienie art. 2 ust. 1 u.s.p.p. ani żadnego innego przepisu tej ustawy. Po drugie, jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 21 lutego 2018 r., III SPP 1/18, „przewlekłość postępowania zachodzi zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy wprowadzie je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy” – oznacza to, że przy ustalaniu, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania kluczowe znaczenie ma terminowość i prawidłowość podejmowanych czynności, a nie, jak zdaje się twierdzić skarżący, ich merytoryczny bądź formalny charakter.

Ze względu na powyższe brak było podstaw do stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie w rozumieniu art. 2 ust. 1 u.s.p.p.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p., orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji postanowienia.

O zwrocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przed adwokata z urzędu Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 zd. 1 k.p.c. z art. 397 § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 2 pkt 1, § 4 ust. 1, 2 i 3 oraz § 21 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (t.j. Dz.U. 2019, poz. 18).